

Sygn. akt V Ua 10/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Radosław Buko

Sędziowie: SSO Barbara Odelska (spr.), SSO Ewa Sławińska-Klamann

Protokolant: st.sekr.sądowy Zadrożna Katarzyna

po rozpoznaniu w dniu **24 maja 2013 r.** w Słupsku

na rozprawie

sprawy z odwołania **M. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.**

o zasiłek chorobowy

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Słupsku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 14 marca 2013 r. sygn. akt V U 275/12

oddala apelację

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 września 2012r., znak sprawy (...) - (...) organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. pozbawił ubezpieczonego M. K. prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 18 grudnia 2011r. do dnia 16 stycznia 2012r. i zobowiązał do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 1.426,63 zł.

Ubezpieczony M. K. wniósł odwołanie od powyższej decyzji. W uzasadnieniu wskazał, że nie miał fizycznie możliwości podpisać umowy z (...) w dniu 15 stycznia 2012r. bowiem była to niedziela. Zatem faktycznym dniem podpisania umowy był 16 stycznia 2012r. Ponadto podał, iż zwrot zasiłku powinien być proporcjonalny do stopnia jego wykorzystania, a w tym przypadku dniem spornym jest tylko 16 stycznia 2012r. ZUS może więc dochodzić zwrotu zasiłku za jeden dzień a nie za cały okres.

Organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, iż ustalił, na podstawie znajdującego się w aktach świadectwa pracy, że ubezpieczony w dniu 15.01.2012r. podjął zatrudnienie w (...) S.A., które trwało do 01.09.2012r. Stąd też załączona do odwołania umowa o pracę wskazująca jako datę rozpoczęcia pracy 16.01.2012r. nie może być uznana za wiarygodną i rzeczywiście odzwierciedlająca stan

faktyczny, skoro powołanym świadectwem pracy ubezpieczony posługiwał się również w Urzędzie Pracy, co wynika z pisma PUP z dnia 14.09.2012r.

Wyrokiem z dnia 14 marca 2013r. Sąd Rejonowy V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S. zmienił w całości zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do zasiłku chorobowego od dnia 18.12.2011r. do dnia 16.1.2012r. i zwolnił od obowiązku zwrotu pobranego zasiłku w kwocie 1.426,63 zł.

Wyroku wydany został po ustaleniu przez Sąd I instancji, że M. K. ma (...) lata. W okresie od dnia 15 stycznia 2012r. do dnia 1 września 2012r. był zatrudniony w (...) S.A. z siedzibą w W.. W okresie od dnia 24 sierpnia 2011r. do dnia 16 stycznia 2012r. M. K. przebywał na zwolnieniu lekarskim – symbol choroby S13 (zwichnięcie, skręcenie i naderwanie stawów i więzadeł na poziomie szyi). Ostatnie zwolnienie lekarskie trwało od dnia 18 grudnia 2011r. do dnia 16 stycznia 2012r.

W dniu 15 stycznia 2012r. M. K. został zatrudniony w (...) S.A. z siedzibą w W. na czas określony do dnia 14 grudnia 2012r. na pełen wymiar czasu pracy na stanowisku młodszego konsultanta do spraw sprzedaży w Dziale Sprzedaży Aktywnej. Na umowie datą zatrudnienia pracownika jest dzień 15 stycznia 2012r. Taka jest praktyka u pracodawcy, że umowy zawierane są 1 lub 15 dnia miesiąca. W dniu 15 stycznia 2012r. ubezpieczony nie świadczył pracy, gdyż była to niedziela. W dniu 16 stycznia 2012r. M. K. udał się do S., celem podpisania umowy. W tym dniu ubezpieczony nie świadczył pracy. W dniu 17 stycznia 2012r. M. K. rozpoczął rzeczywiste świadczenie pracy.

Decyzją z dnia 11 października 2012r. organ rentowy pozbawił M. K. prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 18.12.2011r. do dnia 16.01.2012r. i zobowiązał do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 1.426,63 zł.

W ocenie Sądu I instancji odwołanie M. K. jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie. Sąd zwrócił uwagę, że sprawie sporne między stronami było, czy zasiłek chorobowy, który ubezpieczony M. K. pobierał w okresie od dnia 18 grudnia 2011r. do dnia 16 stycznia 2012r. przysługiwał mu, czy też nie.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. 2007, Nr 77, poz. 512 ze zm.) Zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby.

Żaś zgodnie z art. 17 Ustawy Ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Obowiązek dowodowy zgodnie z regułą rozkładu ciężaru dowodu zawartą w art. 6 kc spoczywał w niniejszym postępowaniu na organie rentowym. To organ rentowy winien był wykazać w niniejszym postępowaniu, iż ubezpieczony pobierał nienależny mu zasiłek chorobowy.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w trakcie postępowania podnosił, iż ze świadectwa pracy wynika, że ubezpieczony był zatrudniony w (...) S.A. już od dnia 15.01.2012r. i stąd też załączona do odwołania umowa o pracę nie może być uznana za wiarygodną. Ubezpieczony natomiast przedstawił dokumenty oraz powołał świadka, na okoliczność tego, że w dniu 15 stycznia 2012r. nie świadczył pracy. Z zeznań świadka T. S. bezsprzecznie wynika, że ubezpieczony nie świadczył pracy w dniu 15 stycznia 2012r., bowiem była to niedziela. Świadek zeznał, że taka jest praktyka w (...) S.A. z siedzibą w W., że umowy zawierane są 1 albo 15 dnia miesiąca. Świadek zeznał także, w dniu 16 stycznia 2012r. przebywał poza pracą, gdyż miał dzień opieki nad dzieckiem i z ubezpieczonym spotkał się dopiero dnia następnego.

Zatem, nie mógł on potwierdzić, czy ubezpieczony świadczył pracę w dniu 16 stycznia 2012r.

Natomiast z zeznań ubezpieczonego słuchanego w charakterze strony wynika, że w dniu 16 stycznia 2012r. był on w S. celem podpisania umowy o pracę i tego dnia również nie wykonywał pracy zarobkowej. Potwierdza to umowa o pracę, na której widnieje podpis ubezpieczonego wraz z datą „16.01.2012r.”.

Reasumując, w ocenie Sądu I instancji bezspornym jest, że M. K. w dniu 15 stycznia 2012r. nie świadczył pracy na rzecz (...) S.A z siedzibą w W.. Organ rentowy dokonując kontroli oparł się tylko na świadectwie pracy ubezpieczonego, nie zbadał jaka jest praktyka w zatrudniającej pozwanego Spółce, nie przesłuchał na tą okoliczność żadnych świadków.

Z art. 17 ust. 1 Ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa wynikają dwie niezależne przesłanki utraty prawa do zasiłku: 1) wykonywanie pracy zarobkowej w okresie niezdolności do pracy; 2) wykorzystanie zwolnienia w sposób niezgodny z jego celem. Do utraty prawa do zasiłku wystarczy zaistnienie jednej z nich. Możliwość uznania, że nie dochodzi do utraty prawa do zasiłku chorobowego, w przypadku aktywności zmierzającej do osiągnięcia zarobku w czasie pobierania tego zasiłku, występuje tylko wówczas, gdy ma ona charakter incydentalny i wymuszony okolicznościami (zob. wyrok SN z dnia 03.03.2010r., III UK 71/09, LEX nr 585848).

Ja wynika z wyżej przedstawionego stanu faktycznego ubezpieczony nie świadczył pracy w dniu 15 stycznia 2012r., nie świadczył jej również w dniu 16 stycznia 2012r. Tego dnia udał się jedynie do S. celem podpisania umowy o pracę. Zdecydowanie była to okoliczność incydentalna (jednorazowa) i wymuszona okolicznościami – ubezpieczony zaczynał pracę w dniu 17 stycznia 2012r., więc musiał mieć podpisaną umowę wcześniej.

Dokonując ustaleń w sprawie Sąd oparł się na zeznaniach świadka T. S., które były logiczne, spójne, uzupełniały się z twierdzeniami ubezpieczonego, a nadto, które w odczuciu były Sądu szczerze.

Na marginesie należy zauważyć, że zgodnie z ust 1 art. 84 Ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 1998, Nr 137, poz. 887 z późn. zm) osoba, która pobrała nienależnie świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń, jak wskazuje ust. 2 art. 84 uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie **była pouczone** o braku prawa do ich pobierania, jak też świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Organ rentowy wypłacając ubezpieczonemu w okresie spornym zasiłek chorobowy nie pouczył go o braku prawa do pobrania świadczenia. Tymczasem prawidłowe pouczenie pobierającego świadczenie o braku prawa do jego pobierania stanowi **podstawę do zakwalifikowania pobranego świadczenia jako świadczenia nienależnego**. Zwrot bowiem nienależnie pobranych zasiłków chorobowych przez osobę nie mającą statusu osoby ubezpieczonej następuje na podstawie zasad określonych w art. 84 cytowanej wyżej Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (vide: Wyrok SN z dnia 08.04.2004r, II UK 305/2003, OSNP 2004/22, poz. 390).

W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego, które Sąd w pełni podziela (np. wyrok SN z dnia 26.04.1980r, II URN 51/80, OSNCP 1980, Nr 10, poz. 202, wyrok z dnia 10.12.1985r II URN 207/83, PiZS 1986, Nr 3, poz. 71) stwierdza się, że brak pouczenia świadczeniobiorcy o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń zwalnia go z obowiązku zwrotu świadczeń pobranych mimo istnienia tych okoliczności, choćby nawet mógł poznać o nich wiadomość z innych źródeł. Obowiązek pouczenia spoczywa na organie rentowym, samo zaś pouczenie powinno być wyczerpujące, zawierające informacje o obowiązujących w dniu pouczenia zasadach ustania lub wstrzymania wypłaty świadczeń. Brak pouczenia zwalnia osobę bezpodstawnie pobierającą świadczenie z obowiązku ich zwrotu.

Organ rentowy nie wykazał, w niniejszej sprawie, by pouczył ubezpieczonego co do okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczenia, tym samym chociażby z tego względu odwołanie ubezpieczonego należało uwzględnić.

Nadto, w ocenie Sądu istotnym jest, że z uwagi na praktykę stosowaną u pracodawcy, ubezpieczony nie miał wpływu na ustalenie daty od której rozpocznie świadczenie pracy. Nie miał możliwości negocjacji w tym zakresie. Zobligowany był do podpisania umowy w przedstawionym mu kształcie, w przeciwnym przypadku ryzykowałby, że nie uzyska pracy na której mu zależało i o którą się starał. Nie miał wiedzy, że jako dzień zawarcia umowy zostanie wskazany dzień 15.01.2012r. (niedziela), tj. przed zawarciem umowy i jej akceptacją, nie miał wpływu na takie oznaczenie początkowego dnia zatrudnienia. Nie wiedział, że w przedstawionej mu umowie dzień następny tj. 16.01.2012r. zostanie wskazany jako dzień w którym rozpoczął świadczenie pracy. Wszak tego dnia dopiero jechał do pracodawcy (do S.) podpisać umowę przedstawioną na piśmie (lub też nie zgadzając się na jej warunki nie przyjmując oferty). W toku zatrudnienia nie świadczył pracy w niedziele.

Z tych przyczyn, Sąd na podstawie art. 47714 § 2 kpc zmienił skarżoną decyzję w całości.

Z wyrokiem nie zgodził się pozwany Zakład Ubezpieczeń społecznych, wniósł apelację zaskarżając wyrok w całości i wniósł o jego zmianę i oddalenie odwołania. Zarzucił sprzeczność ustaleń Sądu I instancji z treścią zebranego materiału dowodowego przez przyjęcie, iż w dniu 16.1.2013r. ubezpieczony nie świadczył pracy na rzecz (...) S.A. W uzasadnieniu wskazał, między innymi, że ubezpieczony podjął zatrudnienie od 15.1.2012r. dowodem tego jest świadectwo pracy. Nadto w odwołaniu ubezpieczony wskazał, że dniem rozpoczęcia pracy był 16.1.2013r. wobec tego ewentualna utrata prawa do zasiłku powinna dotyczyć tylko tego dnia. W ocenie apelującego zaistniały przesłanki do określenia w art. 17 ust 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych oraz art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych do utraty prawa do zasiłku za cały okres i zwrotu jako nienależnego zasiłku wypłaconego ubezpieczonemu.

Ubezpieczony w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanego organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie i jako bezzasadna podlega oddaleniu. Pozwany w apelacji nie zgłosił żadnych zarzutów proceduralnych, wskazał jedynie na sprzeczność zebranego w sprawie materiału dowodowego z rozstrzygnięciem Sądu I instancji. W ocenie Sądu Okręgowego zarzucana sprzeczność nie zachodzi ponieważ powstałe wątpliwości zostały wyjaśnione nadto znajdują pokrycie w dokumentach i zeznaniach świadka. W tym miejscu należy wskazać, że Sąd Okręgowy w pełni podziela ustalenia i rozważania Sądu I instancji i przyjmuje je za własne dlatego nie ma potrzeby ich powtarzania. Zarzuty apelacyjne stanowią jedynie nieuprawnioną polemikę z prawidłowo ustalonym i ocenionym materiałem dowodowym, oparcie się tylko na zapisie zawartym w świadectwie pracy mówiącym o dniu rozpoczęcia pracy jako zarzutu apelacyjnego jest nieuprawnione. Należy podkreślić, że czym innym jest data rozpoczęcia pracy a czym innym świadczenie pracy te pojęcia nie są tożsame.

Umowa o pracę została zawarta w dniu 16.1.2013r. co więcej w jej treści jest zapis, że zawarto ją w K., gdy tym czasem ubezpieczony zeznał, że podpisanie umowy nastąpiło w S.. Podobnie różnica występuje przy wskazaniu daty rozpoczęcia obowiązywania umowy. Na umowie jest zapis, że pracę rozpoczyna się w dniu 16.1.2013r., a nie w dniu 15.1.2013r. / jak wskazano w świadectwie pracy./ powyższe wskazuje, że na świadectwie pracy albo jest błąd, albo jak wyjaśnił to w ramach postępowania dowodowego sąd I instancji przez datę rozpoczęcia pracy u pracodawcy ubezpieczonego przyjmuje się pierwszy dzień miesiąca albo datę połowy miesiąca. Jak z tego wynika to ustalenie poparte jest zeznaniami świadka, a apelujący nie przedstawił w tym zakresie żadnego dowodu przeciwnego, stąd brak podstaw do twierdzenia o sprzeczności wyroku z ustaleniami i materiałem dowodowym. Uszło uwadze pozwanego, że to na nim ciążył obowiązek wykazania, że ubezpieczony faktycznie świadczył pracę już w dniu 15.1.2013r. Dowód taki nie został zaoferowany. Ubezpieczony zaś wykazał, że prace faktycznie rozpoczął od 17.1.2013r. Sam fakt zapisu na umowie o rozpoczęciu stosunku pracy w dniu 16.1.2013r. nie oznacza, że w tym dniu praca była rzeczywiście

wykonana, a nie tylko że podjęto czynności zmierzające do zawarcia umowy i jej wykonania, co miało miejsce w realiach przedmiotowej sprawy.

Słusznie przy tym Sąd I instancji powołał się na bardzo istotną okoliczność, że nawet gdyby ubezpieczony rzeczywiście podjął i świadczył tą pracę to w okolicznościach sprawy zważywszy na fakt, że były to ostatnie dni zwolnienia, kiedy to jak uczy doświadczenie życiowe pracownik znajduje się na etapie dochodzenia do pełnej zdolności do pracy zachodzą przesłanki do uznania, że nie dochodzi do utraty prawa do zasiłku chorobowego, ponieważ była to aktywności zmierzającej do osiągnięcia zarobku w czasie pobierania tego zasiłku, mająca jednak charakter incydentalny i wymuszony okolicznościami szczególnie w okresie wielkiego bezrobocia i kryzysu gospodarczego, gdzie fakt możliwości znalezienia pracy uważa się za dobrodziejstwo losu. (zob. wyrok SN z dnia 03.03.2010r., III UK 71/09, LEX nr 585848).

W tych okolicznościach zarzut apelującego, że doszło do naruszenia art. 81 ust 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest nieuzasadniony.

Zgodnie z ust. 1 art. 84 Ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych osoba, która pobrała nienależnie świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Uszło uwadze apelującego, że za kwoty nienależnie pobranych świadczeń, jak wskazuje ust. 2 art. 84 uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania, jak też świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Jak wykazał zebrany w sprawie materiał dowody, pozwany nie dokonał żadnego pouczenia i już tylko ta okoliczność była wystarczająca dla uwzględnienia odwołania.

W tych okolicznościach na mocy art. 385 kpc orzeczono jak w sentencji.